

СИСТЕМНІСТЬ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Н.В. Кононенко

ст. лаборант кафедри дошкільної педагогіки,

ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

Серед багатьох проблем, пов'язаних з пошуком шляхів покращання якості підготовки майбутніх вихователів системи дошкільної освіти у вищих педагогічних закладах, чинне місце займає проблема якості їх професійно-педагогічних знань. Проте увага дослідників переважно зосереджується на визначенні компетенцій фахівців цієї сфери освітньої діяльності і способах їх відтворення у компетентностях, які формуються упродовж професійної підготовки у виші. Зважаючи на складність і багатоаспектність професійно-педагогічної діяльності вихователя, який повинен організувати і забезпечити усебічний розвиток дітей раннього і дошкільного віку, підготувати їх до успішного навчання у школі, кількість таких компетентностей стрімко і неухильно зростає. Однак збільшення їх кількісного складу не призводить до виникнення і розвитку нової якості професійної діяльності: досягнення більшого різноманіття у формах і методах роботи з дітьми дошкільного віку фактично не супроводжується педагогічними інноваціями, розробкою нових підходів і технологій організації освітнього і виховного процесу у дошкільних навчальних закладах.

Витоки цього протиріччя лежать у ментальній моделі предмету і способів професійно-педагогічної діяльності, яка складається у свідомості майбутніх вихователів упродовж підготовки у виші під впливом традиційного дисциплінарно-упорядкованого змісту навчання. Результатом оволодіння майбутніми вихователями змістом навчання, організованого за принципом предмето-центризму, стає достатньо багатий і різноманітний словник психологічних і педагогічних термінів, засвоєння набору дій,

необхідних для проведення різних форм освітньої роботи з дошкільниками.

Натомість достатньо ефективна для минулого етапу розвитку теорії і практики підготовки майбутніх вихователів у вищій школі, обумовлена диференціацією наукового знання і відтворювана за принципом «більше – значить краще», ця модель сьогодні стає гальмом на шляху усвідомлення системного характеру взаємодії всіх складових процесу дошкільного виховання і розвитку дитини і ролі вихователя у забезпеченні цієї цілісності.

У дослідженні ми виходили з того, що всі компетентності вихователя дітей раннього і дошкільного віку, його готовність, теоретична і практична підготовленість до професійно-педагогічної діяльності базуються на знаннях.

Уточнимо, що у загальному розумінні знання за своєю природою і способом існування відтворюють суб'єктивний образ об'єктивного світу. Цей образ складається у свідомості людини під впливом сприймання і відображення явищ і процесів зовнішнього і внутрішнього світу у формі понять, уявлень, суджень, теорій і функціонує як ментальна модель або кліше, що використовується для ідентифікації проблеми, ситуації і способу їх вирішення. Знання – це результат пізнавальної діяльності людини, незалежний від способу і форми її здійснення, який може бути відтворений у будь-якій знаковій формі (мовлення, письма, зображення, схеми, таблиці, малюнку, нотного тексту і т.інше). Важливо, що знання за своїм змістом завжди індивідуально, оскільки кожна людина накладає здобуту ним інформацію на власну систему координат і за власними асоціаціями вибудовує образ предмета, що пізнається.

Відтак, для формування у майбутніх вихователів образу предмета їхньої професійно-педагогічної діяльності і способів її здійснення як цілісної системи, вся інформація, яка надається викладачами студентам в процесі вивчення навчальних дисциплін професійно зорієнтованого циклу, повинна бути певним чином упорядкована й скерована для усвідомлення.

Системність професійно-педагогічних знань майбутніх вихователів – це відображення особливого способу структурування психологічної і

педагогічної інформації про сутність і природу дошкільного дитинства, закони і закономірності, принципи і напрямки розвитку дітей раннього і дошкільного педагогічними засобами, що фіксується у свідомості як цілісна органічна система взаємодії учасників педагогічного процесу, організована і спрямована власними діями вихователя. Формування системності професійно-педагогічних знань майбутніх вихователів залежить від наявності у навчальному процесі певних педагогічних умов і поетапного формування мисленнєвих дій за логікою пізнання системних властивостей педагогічного процесу.